

Tudományos élet. – E számban hat konferenciáról közölnek részletes beszámolót (115–30); elsőként 2011. évi ICOS-kongresszusról, melyen számos magyar névkutató is részt vett; közülük többeket név szerint is említenek (115–23).

Recenziók. – A rovat két írása egy orosz helynévtárat és egy orosz névelméleti monográfiát szemlél (131–8).

Könyvespolc. – A 15, röviden bemutatott mű között az orosz mellett több szláv és egy olasz kiadvány, valamint az Acta Onomastica 2009-es száma szerepel (139–44).

Új disszertációk. – Egy Észak-Udmurtföld településneveiről készült disszertáció hosszabb bemutatását (145–9) követően 34, Oroszországban 2009–2011 között megvédett névtani tárgyú dolgozat adatait sorakoztatja fel a rovat (150–4).

Névgyűjtés. – A kiadvány érdemi része a korábban már említett jubileumhoz kapcsolódva a 70-es évekbeli manysi helynévgyűjtésekről készült naplók részleteivel, valamint az uráli egyetem 1960–2011 közötti gyűjtéseinek adataival zárul (154–91).

4. A folyóirat, mint láttuk, számos olyan tanulmányt, beszámolót közöl, melyek a magyar névkutatók érdeklődésére is számot tarthatnak. Több finnugor vonatkozású írás is megjelenik benne, a magyar névtudománnyal jelenleg azonban nemigen van élő kapcsolata. Ezen igyekeznek változtatni a Névtani Értesítő a folyóirattal kialakított cserekapcsolat, illetve az egyes számok szemlézése révén, amelynek köszönhetően mindkét fél világosabb képet alkothat a másik háza táján zajló munkálatokról és eseményekről.

SLÍZ MARIANN

STUDIA ANTHROPONYMICA SCANDINAVICA 29. (2011) TIDSKRIFT FÖR NORDISK PERSONNAMNFORSKNING

Szerkesztők: EVA BRYLLA – KATHARINA LEIBRING

Swedish Science Press, Uppsala. 216 lap

1. A skandináv névtani folyóirat 29. évfolyamában (2011) hét tanulmányt és tizenhárom recenziót olvashatunk. A kötet írásai elsősorban rúnafeliratokon szereplő személynevek értelmezésével, valamint a skandináv országok névtörténeti vonatkozású kérdéseinek elemzésével gazdagítják az eddigi kutatások eredményeit.

2. **Tanulmányok.** – A kötetet MAGNUS KÄLLSTRÖMnek egy Åsmund Kåressontól származó rúnafelirattal foglalkozó tanulmánya vezeti be (5–20). A tárgyalt rúnafelirat egy már elveszett rúnakövön található, rajta egy érdekes személynévvel (*kanilf*). Ezt a 17–18. századi kutatók különféleképpen olvasták (*kailf*-nak, illetve *ktilf*-nek); KÄLLSTRÖM azonban – MICHAEL LERCHE NIELSEN *kalf* olvasatából kiindulva – a *kanilf*-ként való interpretálás mellett érvel. E szó szerzőnk feltételezése szerint a félrevészt *knilf* alakváltozat *kailf* (acc.) alakra történő helyesbítésének az eredményeként jött létre, amelyet leginkább a ritka *GælfR* személynévvel azonosítva értelmezhetünk.

PATRIK LARSSON egy upplandi rúnakő *fili* feliratának értelmezését kísérli meg írásában (21–35). Megállapítása szerint a feliraton szereplő *fili* a nyugati óskandináv *Fili* személynévvel azonos, amellyel egyedül az Edda egyik költeményében, a Völuspában találkozhatunk egy törpe nevéként. Szerzőnk vizsgálódásai a *fili* szó tanulmányozásán túl ezért a mitológiai lények, a fiktív és a valós személyek neveinek kapcsolatára is kiterjednek.

KATHARINA LEIBRING kutatásai alapján a 17. század első felének svéd női neveiről alkothatunk képet (37–62). A szerző három östergötlandi és västergötlandi egyházközség 1660 előtti születési és halotti anyakönyveinek névjegyzékeit vizsgálja, elsőként a keresztnévek területi megoszlását térképezve fel, majd a nőket azonosító megnevezések különböző formáit tekintve át. Ennek során rámutat arra, hogy a nőkre való hivatkozás tekintetében szignifikáns különbségeket tapasztalhatunk az egyes egyházközségekben: Lyrestadban a nők többségére egy férfi rokonukkal (pl. férj, apa vagy vő) való viszony formájában utalnak; Skedeviben ellenben az ilyen hivatkozás nélküli megnevezések a gyakoriak; a feljegyzések további típusaiként említhetők még a név nélküli, valamint a ragadványnevekkel jelölt változatok.

TORODD KINN tanulmányában a bergenhusi megyék keresztnév földrajzát mutatja be, az 1801-es norvégiai népszámlálás adatait használva fel (63–104). Szerzőnk a feljegyzett 279 férfi és 246 női névből hierarchikus csoportokat állított fel az egyes területi egységekben, a nemenkénti 100 leggyakoribb keresztnévet alapul véve. Ennek eredményeként olyan struktúrát sikerült kialakítania, amely a nevek regionális megoszlása mellett az általa kialakított 7 nagyobb régió saját névprofilját is világosan tükrözi.

BENEDICTA WINDT-VAL kutatásai alapján az északi nevek reneszánszába nyerhetünk bepillantást (105–22). A 19. században a skandináv országokban is divatossá váltak a régi északi-germán nevek, melyek felelevenítésének jelentőségét az adta, hogy szimbolikus értékük révén a nemzeti hovatartozás érzését erősítették meg. WINDT-VAL fontos problémaként veti fel azt a kérdést is, hogy miként lehet elkülöníteni egymástól a középkortól kezdve folyamatosan élő nevek szimbolikus tartalmát a romantikus nemzeti újjáéledés által népszerűsített névcsoportok identitásformáló jelentésétől.

ANNA MASANTI a finn névidentitás kérdéseit tárgyalja írásában (123–45). Interjúkra épülő felmérései alapján az egyének saját nevékről alkotott elképzeléseiről nyerhetünk teljesebb képet. MASANTI véleménye szerint név és viselője nem kezelhetők egymástól elválasztva, a nevek ugyanis – erős jelentést közvetítve tulajdonosaik felé – különleges hatást gyakorolnak a személyes identitásra. A szerző részletesen ismerteti a névidentitást felépítő tényezőket is, így például az életkori meghatározottságot, az etnikai hátteret, az esetleges becenevek használatát, a nevek nemzeti hovatartozását és gyakoriságát, valamint a szülői és egyéni értékrend kapcsolatát is.

OLLE ABRAHAMSSON tanulmányának középpontjában az a dilemma áll, szükséges-e nagyobb teret engedni az egyéni érdekeknek a névválasztásban (147–63). A kérdés felvetésének hátterében a svéd névtörvény kétoldalú megítélése áll, sokan ugyanis túl szigorúnak és korlátozónak vélik a névadás jogi szabályozását. ABRAHAMSSON ezzel szemben számos példával igyekszik bizonyítani, hogy a törvény valójában széles választási lehetőséget biztosít a polgárok számára mind a keresztnév választás, mind a névváltoztatás tekintetében.

3. Recenziók. – A tanulmányokat követően 13 recenzió alapján tájékozódhatunk a kurrens skandináv névtani szakirodalomról. A rovat főképp svéd vonatkozású monográfiák, valamint a DAHL–EDLUND-féle svéd nemzeti nyelvátlasz ismertetéseit tartalmazza,

de egy angol, három német és egy finn szakmunkát is bemutat. A rovatban ezenfelül megtaláljuk a 2010. áprilisi uppsalai nemzetközi szimpózium és a 23. nemzetközi torontói névtani kongresszus előadásait összefoglaló tanulmánykötetek áttekintését is.

KAPOSI KRISZTINA

NAMN OCH BYGD 99. (2011)
TIDSKRIFT FÖR NORDISK ORTNAMSFORSKNING
Szerkesztő: SVANTE STRANDBERG
Textgruppen i Uppsala AB, Uppsala. 218 lap

1. A svéd névtani folyóirat 99. évfolyamában tizenhárom tanulmányt, öt kisebb közleményt és tizenöt recenziót olvashatunk. A kötet írásai elsősorban helynevek etimológiai elemzésével, valamint a helynévkutatás és az archeológia érintkező területével kapcsolatos kérdések áttekintésével gazdagítják az eddigi kutatások eredményeit, de egy rúnafelíron szereplő személynév eredetének felfejtése is színesíti a folyóirat tartalmát.

2. **Tanulmányok.** – A helynevekkel foglalkozó tanulmányok sorát BJÖRN AMBROSIANI írása nyitja (5–19). A svéd szerző provokatív felvetése szerint annak oka, hogy a Mälaren tó környéki ősi helynevek nem kapcsolhatók össze késő vaskori maradványokkal, a leletek 13. század előtti kiszántása. Elképzelése szerint ezen „ősi” helynevek valójában egészen a 13. századig létrejöhetnek. HARALD BJORVAND a *Skåne* szó új szemantikai interpretációját adja írásában (21–31): arra a következtetésre jut, hogy a név preskandináv **Skad̥in(a)-auju* alapalakjának első eleme nagy valószínűséggel összefügg a germán ’harcol’ jelentésű **skáþjan*- igével. THORSTEN ANDERSSON hasonlóképp egy skandináv helynév, az *Ósa* etimológiáját vizsgálja (33–40). A jämtlandi falucska nevét – szemben az eddigi szakirodalom állításával – a ’bugyogó forrás’ jelentésű *os* és *vin* nyelvi elemek összetételeként határozza meg. LENNART ELMÉVIK tanulmánya a *Torghatten* névösszetétel első elemének értelmezhetőségét járja körül (41–9). A szerző már korábban is foglalkozott az említett helynév etimológiájával, s eddigi elképzelését most új megállapításokkal gazdagítja. STAFFAN FRIDELL egy smålandi falu, *Rottne* nevének az etimológiáját vizsgálja (51–7). Tanulmányából megtudhatjuk, hogy a helynév egy folyó-, illetve tónévre vezethető vissza. LISBETH EILERSGAARD CHRISTENSEN kutatásai alapján a dán helynevekről, illetve azok társadalmi relevanciájáról nyerhetünk teljesebb képet (59–86). A szerzőnő egy Közép-Svédországban már elvégzett vizsgálat analógiájára nyolc terület helynévcsoportjainak elemzésével igyekszik feltárni a dán helynevek és a késő vaskori társadalmi struktúra összefüggéseit. FRODE KORSLUND a norvég főváros, *Oslo* nevének etimológiáját fejti fel írásában (87–93). Megállapítása szerint a legrégebbi forma az *Ásló*, s az *Ósló* változat létrejötte magánhangzó-hasonulás eredménye. MATS G. LARSSON és STAFFAN FRIDELL tanulmánya az Uppsalától délre fekvő két kis tó, az *Övre* és a *Nedre Föret* nevét, illetve a hozzájuk kapcsolható nyelvi formákat elemzi (95–108). A szerzőpár egyetért abban, hogy az egykor egységes vízfelületet alkotó két tó közös megnevezése,